

Opinnäytetyö (AMK)
Liiketalouden koulutusohjelma
Taloushallinto
2014

Samuli Holmberg

MINUSTAKO OSAKESIJOITTAJA?

– Opas aloittavalle osakesijoittajalle

TURUN AMMATTIKORKEAKOULU
TURKU UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

OPINNÄYTETYÖ (AMK) | TIIVISTELMÄ

TURUN AMMATTIKORKEAKOULU

Liiketalouden koulutusohjelma | Taloushallinto

Syksy 2014 | 40

Hanna Kärkkäinen

Samuli Holmberg

MINUSTAKO OSAKESIJOITTAJA? – OPAS ALOITTAVALLE OSAKESIJOITTAJALLE

Oppiennäytetyön tarkoituksena oli tehdä yksinkertainen ja tiivis opas osakesijoittamisesta kiinnostuneille. Oppaan tarkoituksena oli olla helppolukuinen ja keskittyä nimenomaan juuri osakesijoittamisen aloittamiseen liittyviin asioihin. Vastaavanlaisia oppaita on lukuisia, mutta tämän tarkoituksena oli poiketa muista oppaista selkeydellä ja havainnollistavilla esimerkeillä.

Oppaan tavoitteena oli rohkaista erityisesti nuorita ihmisiä sijoittamaan. Toisena tavoitteena oli kitkeä harhaluulot, joiden mukaan osakesijoittaminen on vain rikkaiden harrastus ja alkupääomaa tarvittaisiin tuhansia euroja.

Oppaassa käsiteltiin sijoittamisen aloittamiseen liittyviä aiheita aihe kerrallaan loogisessa järjestyksessä, kuten asiat normaalistikin olisivat edenneet. Ensin käsiteltiin sijoittamisen aloittamiseen liittyviä asioita joista edettiin osakesijoittamisen kannalta oleellisimpiin seikkoihin. Oppaan tarkoituksena ei ollut tehdä lukijasta ammattisijoittajaa, vaan rohkaista lukijaa osakesijoittamiseen.

Lähteinä opinnäytetyössä käytettiin pääasiassa sijoitusalan ammattilaisten teoksia ja internet lähteitä. Erityisesti Pörssisäätiön julkaisemat oppaat osoittautuivat hyviksi lähteiksi. Lähteiden tietoja yhdistelemällä saatiin aikaiseksi selkeä käsitys siitä, mitä osakesijoittaminen on.

ASIASANAT:

Osakesijoittaminen, strategia, tuotto, riski, hajautus, tunnusluvut, verotus

BACHELOR'S THESIS | ABSTRACT

TURKU UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Degree programmed of Business Administration | Financial Management

Autumn 2014 | 40

Hanna Kärkkäinen

Samuli Holmberg

SHOULD I INVEST IN STOCKS?

The purpose of this thesis was to make a compact and simplified guide for those interested in stock investment. This guide is meant to be easy to follow and its main focus lies in the issues of starting stock investing. There are plenty of similar guides available, but what separates this guide from other guides, is its clarity and demonstrative examples.

One goal of this guide was to encourage Finns, especially young people, to begin stock investing. Another goal was to root out any such misconceptions, that stock investment is exclusively for wealthy people and that it takes thousands of euros of initial capital to get started.

This guide deals with the starting of stock investment in a similar logical order to how things would normally happen in real life. After explaining the starting points of stock investment the guide takes the reader through the main points of stock investment in general. The purpose of this guide is not to turn the reader into a professional investor, but to encourage the reader to begin stock investing.

The sources of this thesis consist mainly of literature from professionals in the branch of stock investment and internet sources. Particularly the guides of the Finnish stock market foundation turned out to be useful sources in writing this thesis. By combining the information of all the different sources used in this thesis, it was possible to construct a clear and simplified perception of what share investment is.

KEYWORDS:

Stock investing, strategy, profit, risk, decentralization, key ratios, taxes

SISÄLTÖ

1 JOHDANTO	6
2 SIJOITTAMISEN ALOITTAMINEN	7
3 TIEDONLÄHTEET	12
4 OSAKESIJOITUKSEN TUOTTO	15
5 RISKI JA HAJAUTUS	20
6 TUNNUSLUVUT	25
7 KAUPANKÄYNTISTRATEGIOITA	29
8 OSAKESIJOITTAMISEN VEROTUS	34
9 YHTEENVETO	38
LÄHTEET	40

KUVAT

Kuva 1. Osuuspankin kotimaisen osakevälityksen hinnasto. (OP 2014.) 10

KUVIOT

Kuvio 1. Eri sijoitusmuotojen tuotto suomessa. (Pörssisäätiö 2014.) 15

Kuvio 2. Helsingin Pörssin kehitys vuodesta 1993 alkaen. (Kauppalehti 2014.) 31

TAULUKOT

Taulukko 1. UPM osinkohistoria 2004–2014. (Kauppalehti 2014.) 18

Taulukko 2. Sijoituksen hajautus alentaa yhtiökohtaista riskiä, mutta kasvattaa markkinariskiä. (Saario 2012, 89.) 24

1 JOHDANTO

Tämän opinnäytetyön aihe liittyy osakesijoittamiseen ja erityisesti sijoittamisen aloittamiseen. Opinnäytetyön tarkoitus on ikään kuin olla opas aloitteleville sijoittajille ja kertoa lukijoille tuottavasta säästämismuodosta. Tämän työn tavoitteena on kannustaa suomalaisia sijoittamaan, sillä suomalaiset kokevat sijoittamisen hankalaksi ja makuuttavat rahojaan mieluummin pankkien matalakorkoisilla tileillä kuin osakkeissa. Työn tavoitteena on myös kitkeä pois ajatukset, joiden mukaan sijoittaminen on vain rikkaiden ihmisten harrastus ja alkupääomaksi tarvitaan tuhansia euroja.

Opinnäytetyössä käsitellään osakesijoittamista arvo-osuustilin perustamisesta aina osakkeiden myyntiin ja myyntivoittojen verotukseen. Työ etenee luonnollisesti siinä järjestyksessä, missä sijoittajankin on edettävä osakesijoituksia tehdessään. Kaksi ensimmäistä lukua kertovat sijoittamisen aloittamisesta ja siihen liittyvistä toimenpiteistä sekä hyvistä tietolähteistä. Neljäs ja viides luku kertovat osakkeisiin kohdistuvasta riskistä ja keinoista joilla riskiä voidaan pienentää. Seitsemäs luku kertoo tunnusluvuista, joita tutkimalla voi löytää pörssistä varsinaisia helmiä. Viimeiset luvut sisältävät erilaisia kaupankäyntistrategioita ja tietoa liittyen osakesijoituksen verotukseen.

Työssä on käsitelty kutakin aihetta hyvin ytimekkäästi ja tiivistetysti, sillä käsitteenä sijoittaminen on hyvin laaja. Työssä on otettu huomioon jokaisesta aiheesta keskeisimmät osa-alueet, jotka juuri aloittavan osakesijoittajan olisi hyvä tietää. Tiedonjanon kasvaessa on osakesijoittajan hyvä hankkia asioista laajempaa tietoa muista tiedonlähteistä. Työssä on käytetty myös esimerkkejä ja kuvioita havainnollistamaan tapahtumia.

2 SIJOITTAMISEN ALOITTAMINEN

Ennen varsinaisen osakesijoittamisen aloittamista on syytä perehtyä siihen, mitä kaikkea osakesijoittaminen käsittää. Osakesijoittaminen on käsitteenä hyvin laaja ja sisältää valtavan määrän asioita jotka olisi hyvä tietää. Tämän kappaleen tarkoituksena on käydä läpi asioita, joita osakesijoittajan pitäisi miettiä ennen varsinaista toimeksiantoa.

Sijoitusvarallisuus

Yleisen käsityksen mukaan osakesijoittamisen luullaan olevan vain rikkaiden harrastus. Tämä ei pidä paikkaansa. Osakesijoittajaksi voi ryhtyä kuka tahansa hyvinkin pienellä pääomalla. Moni nykyään kuuluisista osakesijoittajista on aloittanut hyvinkin vaatimattomalla alkupääomalla. Menestys on saavutettavissa tavallisilla lahjoilla ja sisulla, ei rahalla. (Saario 2012, 45–46.)

Tärkein lähtökohta sijoittamisessa on sijoittajan oma taloudellinen tilanne. On mietittävä tarkkaan mitä rahoja sijoittaa ja mitä ei. Ensinnäkin menojen tulee olla tuloja pienemmät. Toiseksi, on suotavaa pitää rahaa säästössä yllättäviin menoihin. Kun rahaa on tilillä tarpeeksi yllättäviin menoihin, on suositeltavaa harkita ylijäävän rahan sijoittamista. (Pörssisäätiö 2013.)

Nyrkkisääntönä pidetään, että sijoittajan tulisi sijoittaa varallisuudestaan pörssi-osakkeisiin osuus, joka on 100 miinus sijoittajan ikä. Eli esimerkiksi 25-vuotiaana voit pitää 75 % varallisuudestasi osakkeissa ja 60-vuotiaana enää 40 %. (Saario 2012, 65.)

Kuten aiemmin mainittiin, on mietittävä tarkkaan mitä rahoja sijoittaa. Karkeasti sanottuna, osakkeisiin ei kannata sijoittaa enempää kuin on valmis häviämään. Pitkällä aikavälillä osakesijoittaminen on tuottoisaa, mutta lyhyellä aikavälillä sijoitus voi olla suurestikin tappiolla suhdannevaihteluiden vuoksi (Pörssisäätiö 2013).

Välittäjät

Kun osakkeita ostetaan ja myydään, tarvitsevat sijoittajat välittäjää kauppohen toteuttamiseksi, sillä sijoittajat eivät käy suoraan kauppaan keskenään. Useimmiten välittäjinä toimivat joko pankit tai pankkiiriliikkeet. Helsingin Pörssissä välittäjiä toimii tällä hetkellä 65. Edellämainittu lukumäärä sisältää myös etävälittäjiä. Etävälittäjiä ovat sellaiset, joilla ei ole toimistoa Suomessa. Välittäjät eivät läheskään kaikki ole suomalaisia, vaan mukana on runsaasti ulkomaisia välittäjiä. Ulkomaisten välittäjien määrä kertoo suomalaisten yhtiöiden kansainvälisestä omistusrakenteesta, sekä osakemarkkinoiden kansainvälistymisestä. (Kallunki ym. 2007, 247.)

Edellä mainituista 65 välittäjästä vain Evli, FIM, Pohjola Pankki, Tapiola Pankki, United Bankers ja Ålandsbanken ovat suomalaisomistuksessa. Kotimaisten välittäjien yhteinen osuus Helsingin pörssin osakevaihdosta vuonna 2010 oli vain kymmenen prosenttia. Myös itse Helsingin pörssi on ulkomaalaisomistuksessa. Sen omistaa amerikkalainen NASDAQ OMX-konserni. Rahaliikenteen vapautuminen sekä tietotekniikan huima kehitys on johtanut siihen, että kuka tahansa voi ostaa minkä tahansa pörssin osakkeita sijainnista riippumatta. (Saario 2012, 28.)

Kun välittäjä on valittu, on solmittava kirjallinen asiakassopimus. Kynnys asiakassopimuksen tekemiseen tuntuu olevan erittäin suuri. Asiakassopimuksen laatimisen sijaan suomalaiset sijoittavat rahansa mieluummin sijoitusrahastoihin kuin osakkeisiin. Kun varat sijoitetaan osakerahastoihin, voivat palkkiot olla huomattavasti suuremmat kuin suorissa osakesijoituksissa. (Saario 2012, 28.)

Arvo-osuustili

Ennen osakkeiden varsinaista ostamista, on jokaisen sijoittajan hankittava itselleen arvo-osuustili. Arvo-osuustilin voi avata missä tahansa pankissa, pankkiiriliikkeessä tai Arvopaperikeskuksessa. Sijoittajalla voi olla arvo-osuustilejä yksi tai useampi. Arvo-osuustilit voivat olla myös eri pankeissa. Arvo-osuustili on

kuin pankkitili, mutta tilillä säilytetään osakkeita, optioita, merkintäoikeuksia tai indeksiosuuksia. Tilin pidosta pankit ja pankkiiriliikkeet perivät palkkion. Palkkion suuruus riippuu palvelun tarjoajasta sekä asiakassuhteesta. (Saario 2012, 28; Pörssisäätiö 2013.)

Arvo-osuustilin rinnalle on avattava rahatili. Rahatilin kautta hoidetaan pörssi-kauppoihin liittyvä rahaliikenne. Ostettaessa osakkeita, veloitetaan rahat tililtä kolmen arkipäivän kuluttua. Vastaavasti myytäessä osakkeita, tulevat rahat tilille kolmen arkipäivän kuluttua. Myös osingot ja mahdolliset pääomanpalautukset maksetaan rahatilille, josta asiakas voi siirtää varat edelleen haluamalleen tilille. (Saario 2012, 28–29.)

Arvo-osuustilien kustannukset voivat vaihdella paikoin suurestikin. Tämän vuoksi on tärkeää etsiä itselleen sopivin palvelun tarjoaja, jotta kustannukset jäävät mahdollisen pieniksi. Muutaman euron tai prosentin kymmenysoosan hintaero ei välttämättä kuulosta suurelta, mutta pitkässä juoksussa kyse voi olla varsin huomattavasta summasta.

Kustannukset

Kuten edellä jo mainittiin, perivät välittäjät arvo-osuustileiltä palkkioita. Välittäjät perivät palkkioita säilytyksen lisäksi myös osakekaupoista. Yleensä palkkiotyyppi on prosenttipalkkio, joka sisältää usein minimipalkkion. On kuitenkin erittäin yleistä, että palkkio koostuu kiinteästä euromääräisestä summasta ja prosenttipalkkiosta. Kaupankäyntipalkkiot riippuvat asiakkaan aktiivisuudesta: mitä enemmän ja mitä suuremmilla summilla kauppaa käy, sitä pienemmät kustannukset ovat. Erittäin ahkerat kaupankävijät ovat yleensä vapautettuja arvo-osuustilien hoitomaksuista kokonaan. (Lindström 2005, 157–158.)

Arvo-osuustilin hoidon ja pörssi-kauppojen palkkioiden lisäksi välittäjät veloittavat myös oheispalveluista. Oheispalveluita ovat esimerkiksi reaaliaikaiset pörssisurssit tai analyytikoiden tekemät markkinakatsaukset. Palvelut ovat melko edullisia suhteessa palveluiden tarjoamiin hyötyihin nähden. Oheispalvelut eivät ole pakollisia, vaan jokainen asiakas saa itse päättää niiden käytöstä. (Lindström 2005, 158.)

 OP-VERKKOPALVELU KOTIMAISEN OSAKEVÄLITYKSEN HINNASTO 1.6.2014 ALKAEN					
HENKILÖASIAKKAAT:					
Kun kaupankäyntipalkkiot edelliseltä kalenterivuosi- neljänneksestä (3kk) ylittävät	-	200 €	500 €	2 000 €	10 000 €
Kaupankäyntipalkkio	0,25% + 8 €	0,20% + 8 €	0,15% + 5 €	0,10% + 5 €	0,08% + 5 €
Pohjolan osaketutkimus	10 €/kk	maksuton	maksuton	maksuton	maksuton
Kotimaisten osakkeiden säilytys	1,60 – 3,50 €/kk *	1,60 – 3,50 €/kk *	maksuton	maksuton	maksuton
Reaaliaikaiset kurssit (sis. Helsinki, Tukholma, Kööpenhamina)	1 taso 5 €/kk 5 tasoa 10 €/kk	1 taso maksuton 5 tasoa 10 €/kk	5 tasoa maksuton	5 tasoa maksuton	5 tasoa maksuton
Reaaliaikaiset uutiset	15 €/kk	15 €/kk	15 €/kk	maksuton	maksuton
OP-eTrader kaupankäyntipäätte**	60 €/kk	60 €/kk	60 €/kk	maksuton	maksuton

Kuva 1. Osuuspankin kotimaisen osakevälityksen hinnasto. (OP 2014.)

Kuvasta käy ilmi miten Osuuspankki hinnoittelee osakepalveluitaan. Mitä enemmän kauppaa käydään, sen pienemmäksi pankin perimät palkkiot laskevat. Tämä on nykyään hyvin yleinen hinnoittelutapa, jota lähes kaikki pankit noudattavat. Pankit suosivat enemmän kauppaa käyviä sijoittajia ilmaisilla palveluilla, kuten reaaliaikaisilla kurssilla. Parhaimmillaan sijoittajan on maksettava vain kaupankäyntipalkkio.

Osakkeiden ostaminen

Osakkeiden ostaminen on nykyään hyvin helppoa. Pörssiosakkeilla kaupankäynti ei juuri eroa normaalien pankkiasioiden hoidosta. Osakkeita ostettaessa on rahatilillä oltava rahaa. Ostaja täyttää verkkopankissa sähköisen toimeksiannottomakkeen, josta käy ilmi ostettavat osakkeet ja niiden määrä. Tämän lisäksi määritellään osakkeen rajahinta ja toimeksiannon voimassaoloaika. Toimeksiannon jälkeen asiakas pystyy itse seuraamaan toimeksiannon tilaa omasta verkkopankistaan. Myytäessä osakkeita toimitaan täysin samalla tavalla kuin ostettaessa, on vain ilmoitettava myytävien osakkeiden lukumäärä ja hinta. (Saario 2012, 29.)

Sijoittaja voi itse määrätä toimeksiannon keston. Toimeksianto voi olla voimassa vain hetken, tai jopa useita viikkoja. Pitkäaikaiset toimeksiannot ovat siinä tapauksessa hyviä, että sijoittajan ei tarvitse itse jatkuvasti seurata kurssien ke-

hitystä, vaan toimeksianto toteutuu, mikäli kurssi laskee tarpeeksi. Samat seikat pätevät myös myyntitoimeksiantoihin.

3 TIEDONLÄHTEET

Sijoitusmarkkinoilla tieto on valttia. Sijoitusstrategian lisäksi tarvitaan jatkuvasti tietoa osakemarkkinoista, jotta pystyt arvioimaan sijoituskohdettasi. Mitä enemmän tiedät Suomen ja koko maailman taloudellisesta tilasta, sitä paremmat mahdollisuudet sinulla on menestyä. Tieto ei pelkästään riitä, vaan se on myös osattava tulkita oikein. (Saario 2012, 72.)

Koskaan ei pitäisi sijoittaa liiketoimintaan, jota ei itse ymmärrä. Kyseinen sääntö suojaaa sijoittajaa monilta pettymyksiltä. On myös erittäin tärkeää kerätä tietoa yrityksestä ennen varsinaista sijoituspäätöstä. Mitä tarkemmin tietoa on kerätty, sitä todennäköisemmin menestyt. Kaikkea ei kuitenkaan pysty ennakoimaan, mutta taustatöiden ansiosta välttyy turhilta virheiltiltä. (Lindström 2005, 61.)

Perustietoa osakkeista saa hyvin esimerkiksi alan kirjallisuudesta. Internet on myös pullollaan sijoitusta käsitteleviä sivustoja ja erilaisia sijoittamiseen liittyviä blogeja.

Vuosikertomus, tilinpäätös ja osavuositarkastus

Vuosikertomusta pidetään yhtiön tärkeimpänä julkaisuna. Olisi suotavaa, että jokainen osakkeenomistaja lukisi omistamiensa pörssiyritysten vuosikertomuksen. Vuosikertomus koostuu kahdesta eri osasta: virallisesta tilinpäätöksestä ja toimintakatsauksesta. Tilinpäätös sekä osavuositarkastukset sisältävät runsaasti tietoa sijoittajalle. Tilinpäätökset löytyvät helposti yritysten omilta verkkosivuilta. Tilinpäätöksen tarkoituksena on kertoa kuluneesta vuodesta ja siitä millainen yrityksen taloudellinen tila on. Suuressa roolissa vuosikertomuksessa ja osavuositarkastuksessa on myös arviot tulevaisuuden näkymistä. (Lindström 2005, 66–67; Pörssisäätiö 2013.)

Tilinpäätös koostuu kolmesta eri osasta: tuloslaskelmasta, rahavirtalaskelmasta ja taseesta. Tuloslaskelmasta käy ilmi liiketoiminnan kannattavuus. Sen tarkoituksena on kuvata miten liiketoiminta on sujunut kuluneella kaudella. Tase taas kertoo yhtiön vakavaraisuudesta, veloista ja varoista tilinpäätöspäivänä. Tase

koostuu vastaava- ja vastattavaa - puolesta. Vastaava -puoli kertoo paljonko yrityksellä on rahaa, arvopapereita, saamisia sekä varaston, koneiden, rakennusten ja laitteiden arvon. Vastattavaa – puoli kertoo vieraan ja oman pääoman. (Pörssisäätiö 2013.)

Pörssiyhtiöt ovat velvollisia julkaisemaan neljännesvuosittain osavuositiedot. Osavuositiedot sisältää välitilinpäätöstiedot sekä tiedot tapahtumista, jotka ovat keskeisesti vaikuttaneet kauden aikana yrityksen toimintaan. Osavuositiedot kerrotaan myös poikkeukselliset tekijät, jotka ovat saattaneet vaikuttaa tulokseen sillä tavalla, että niitä tuntematta voisi koko vuoden tuloskehityksestä syntyä väärä kuva. Ajantasainen tiedottaminen kuvaa läpinäkyvyyttä sekä avoimuutta, mikä lisää luottamusta markkinoihin. Nykyään sijoittajat luottavat siihen, että arvopaperimarkkinoilla kaikilla osapuolilla on samat tiedot. Nykyään tiedon pitää olla saatavilla kaikille samaan aikaan ilman viivästyksiä. (Saario 2012, 72; Taloussanomat 2014.)

Sijoittajatilaisuudet

Osakesijoittajille järjestetään nykyään monenlaisia tilaisuuksia, joissa sijoittajat voivat tutustua eri pörssiyhtiöihin. Esimerkiksi Pörssisäätiö on jo vuosien ajan järjestänyt pörssi-iltoja, joissa yhtiöiden päämiehet kertovat johtamastaan yrityksestä sijoituskohteena. Yleisimmin suuria avoimia tilaisuuksia järjestetään pörssilistautumisen tai osakeannin yhteydessä. Tiedotustilaisuudet ovat tarkoitettu niin analyytikoille, kuin normaaleille sijoittajille. Välittäjät järjestävät myös hyville asiakkailleen tilaisuuksia, joissa esiintyvät vierailevat yritysjohtajat tai välittäjien omat analyytikot. (Lindström 2005, 80–81.)

Suomalaisilla sijoittajilla on mahdollisuus käydä myös yritysten yhtiökokouksissa. Tätä mahdollisuutta ei kannata jättää käyttämättä. Yhtiökokoukset ovat kehittyneet runsaasti viime vuosina, koska yritykset ovat ruvenneet tiedostamaan millaisia mahdollisuuksia yritykseen positiivisesti suhtautunut sijoittajajoukko tarjoaa. Asiallisen keskustelun syntyä yhtiökokouksessa pidetään toivottavana ja kokouskulkua elävöittävä. Yhtiökokouksessa sijoittaja voi saada asialliseen

kysymykseen vastauksen suoraan yhtiön johdolta. Lisäksi yhtiökokouksissa on useasti tarjolla varsin kattavat tarjoilut. (Lindström 2005, 77–79.)

Internet

Internet on pullollaan tietoa sijoittamisesta ja toimii täten myös erinomaisena tiedonlähteenä. Ongelmaksi muodostuu lähinnä oikeiden tietolähteiden valitseminen. ”Netti on täynnä sijoitusvinkkejä ja huhupuheita” (Viisas Raha 2014). Hyviä internet lähteitä ovat esimerkiksi Kauppalehti (www.kauppalehti.fi), Taloussanomat (www.taloussanomat.fi) ja Arvopaperi (www.arvopaperi.fi). Mainituilta internet-sivuilta pystyy tarkastelemaan päivittäisiä pörssitapahtumia noin 15 minuutin viiveellä. Esimerkiksi kauppalehden verkkopalvelussa on keskustelupalsta jossa sijoittajat voivat keskenään vertailla näkemyksiään sijoittamiseen liittyen. Keskustelut kannattaa lukea tarkkaan läpi, sillä sieltä voi löytyä sellaista tietoa, josta ei ole ennen itse kuullut tai lukenut. Tosin suoria ostopäätöksiä toisten ihmisten kommenttien perusteella ei ole suotavaa tehdä, vaan ostopäätökset olisi pystyttävä itse perustelevaan.

Pankit ja eri välittäjät tarjoavat myös internet sivuillaan runsaasti tietoa. On yleistä, että välittäjät julkaisevat esimerkiksi viikoittain raportin osakemarkkinoista, sekä tämän hetken osakesuosituksista ja julkaisevat nämä verkkopalveluissaan. Suppeat tiedot ovat yleensä ilmaisia, laajemmista markkinakatsauksista välittäjät veloittavat kukin hinnastonsa mukaan.

4 OSAKESIJOITUKSEN TUOTTO

Pörssiosakkeet ovat oiva sijoitusmuoto, koska ne mahdollistavat arvonnousun sekä säännöllisen tulovirran. Esimerkiksi pankkitalletuksissa ja obligaatioissa ei ole tarjolla arvonnousumahdollisuutta, mutta pääoman nimellisarvo maksetaan takaisin. Inflaation vuoksi korkotuotto ei aina kata rahanarvon heikentymistä. Myöskään kulta tai taide ei mahdollista osakesijoituksista saatavaa tuottoa, sillä ne eivät mahdollista vuosittaista tulovirtaa saatikka pääoman arvon säilymistä. (Saario 2012, 101.)

Osakesijoituksen tuotto muodostuu kahdesta eri tekijästä: arvonnoususta sekä osakkeelle maksetuista osingoista, joista muodostuu sijoituksen kokonaistuotto. Laskettaessa todellista tuottoa, on voitosta vähennettävä verot, sekä ostoista ja myynneistä aiheutuneet kustannukset. Pitkän aikavälin sijoituksen tuoton olisi hyvä koostua osingoista sekä arvonnoususta. (Pörssisäätiö 2013.)

Pitkään omistettujen osakkeiden tuotto koostuu pääasiassa osingoista, kun taas lyhyellä aikavälillä tuotto koostuu enemmänkin arvonnoususta kuin osingoista. Toki pitkän aikavälin sijoituksen arvonnousu voi olla huomattava. (Saario 2012, 101.)

Kuvio 1. Eri sijoitusmuotojen tuotto Suomessa. (Pörssisäätiö 2014.)

Kuviossa 1 on vertailtu eri sijoitusmuotojen tuottoa suomessa viimeisen kahdenkymmenen vuoden aikana. Vertailukohteina ovat rahamarkkina-indeksi, valtion viitelaina-indeksi sekä Helsingin Pörssin portfoliotuotto-indeksi. Helsingin Pörssin kehitystä kuvaava indeksin vuotuinen tuotto on ollut hieman yli 10 prosenttia. Tämä on lähes kolme kertaa enemmän kuin rahamarkkina-indeksi on saman ajanjakson aikana kehittynyt. On kuitenkin syytä ottaa huomioon, että osakesijoitusten tuotto on ollut paikoin myös negatiivista. Kuviosta käy ilmi myös osakemarkkinoiden tuottojen rajut vaihtelut, verrattuna korkomarkkinoiden vakaaseen kehitykseen. Kuvio todistaa myös sen, että riski ja tuotto kulkevat käsi kädessä.

Osaketuotto

Arvonnousu on toinen osakesijoituksen kokonaistuoton tekijöistä. Osinkosijoittaja on tyytyväinen saadessaan pääomalle noin viiden prosentin tuottoa kerran vuodessa. Pelkästään hyvä uutinen voi nostaa yrityksen osakekurssia 5-10 % pelkästään yhden päivän aikana ja voi jatkaa nousemistaan seuraavinakin päivinä. (Elo 2011, 77.)

Pörssikurssien päivittäisestä heilahtelusta huolimatta, pitkäaikaisen osakesijoituksen tuotto koostuu yrityksen aikaansaamasta tuloksen ja liikevaihdon kasvusta. Osakekurssi voi nousta liikevaihdon kasvun ansiosta, vaikka tulos pysyisikin täysin ennallaan. Kyseinen ilmiö johtuu siitä, että sijoittajat näkevät kasvavalla yrityksellä olevan jatkossa paremmat mahdollisuudet suurempaan voiton tekoon. Varsinainen tuloskasvu on kuitenkin arvonnousulle välttämätön. (Elo 2011, 77.)

Viimeisen noin 70 vuoden aikana suomalaisosakkeiden arvonnousu on ollut keskimäärin huikeat kahdeksan prosenttia vuodessa. Tiettyä lukua tavoitetuotoksi ei ole, mutta nyrkkisääntönä pidetään että osaketuoton tulisi olla kiinteäkorkoisen lainan korko lisättynä noin viidellä prosenttiyksiköllä, eli tällä hetkellä (2014) noin 5-6 %. (Elo 2011, 73.)

Osinkotuotto

Menestyvät yhtiöt synnyttävät osakkeen omistajille jatkuvia vuotuisia rahavirtoja. Yleensä kassavirrat johtuvat osingonjaosta, mutta voivat johtua myös yhtiön omaisuuserien myynnistä. Teoreettisesti osakkeen oikea hinta on tulevien kassavirtojen diskontattu nykyarvo. Erityisesti osakkeen hintaan vaikuttaa siis osinkojen kasvuvauhti, sekä korkokanta, jolla tulevaisuuden kassavirrat diskontataan nykyhetkeen. (Lindström 2014, 224.)

Suurin osa pörssiyrityksistä jakaa osinkoja omistajilleen. Osinko on yrityksen vuosittain osakkeen omistajille jakama voitto-osuus yrityksen tuloksesta. Osinkoa voidaan sanoa ikään kuin korvauksena sijoituksesta yhtiöön. Yhtiöt jakavat osinkoja yleensä keväisin muutamaa yritystä lukuun ottamatta. (Pörssisäätiö 2014.)

Osingonjaosta päättävät osakkeenomistajat yhtiökokouksessa. Osinko irtoaa osakkeesta niin sanottuna irtoamispäivänä. Irtoamispäivä on lähes poikkeuksetta yhtiökokouspäivän jälkeinen päivä. Irtoamispäivänä yhtiön osake laskee yleensä maksetun osingon verran. Osingon maksusta johtuvaa osakekurssin laskua kutsutaan yleensä osinko-dipiksi. Osakkeen arvon alentuminen osingonmaksun jälkeen ei ole mikään sääntö, vaan osakkeet voivat myös nousta irtoamispäivänä. Jotta osakkeenomistaja on oikeutettu jaettuun osinkoon, on osakkeet omistettava yhtiökokouspäivän ja sitä seuraavan päivän välisen yön ajan. (Elo 2011, 75; Pörssisäätiö 2014.)

Osinko maksetaan suoraan sijoittajan tilille. Sijoittajan ei tarvitse itse tehdä mitään osinkorahojen hankkimiseksi. Maksaessaan osinkoja yhtiöt pidättävät osingoista ennakonpidätyksen joka vastaa osingoista maksettavaa veroa. (Pörssisäätiö 2014.)

Osinko ei ole vuosittain samansuuruinen, vaan vaihtelee yhtiön tuloksen suuruudesta. Osingon suuruuteen vaikuttaa myös yhtiön osinkopolitiikka. Kukin pörssi-yhtiö kertoo osinkopolitiikasta vuosikertomuksessaan. Pienimmät pörssiyritykset eivät kuitenkaan pysty määrittelemään itselleen tiettyä osinkopolitiikkaa osingonmaksukyvyyn vaihteluiden vuoksi. Kuitenkin enemmistö pörssiyrityk-

sistä yrittää jakaa noin puolet voitostaan osinkoina. On olemassa myös yrityksiä, jotka jakavat lähes koko tuloksensa osinkoina osakkeenomistajille - kyse on niin sanotuista osinkopapereista. UPM on esimerkki hyvästä ”osinkopaperista”. Se on maksanut vuosittain suhteellisen suurta osinkoa verrattuna osakkeen hintaan. Tämä johtuu siitä, että yrityksellä ei ole tulevaisuudessa suuria investointeja, joihin sen tarvitsisi säätää rahaa. (Saario 2012, 109–111.)

Yleensä luullaan että yritykselle ei jää rahaa tulevaisuuden investointien rahoittamiseen jos se jakaa pääosan tuloksestaan osinkoina. Luulo on kuitenkin väärä, sillä yrityksen tuloslaskelmaan on kirjattu vähennyseränä poistoja. Esimerkiksi Konecranesin voitto vuonna 2010 oli 78 miljoonaa euroa. Yhtiö jakoi osinkoja 62 miljoonaa euroa. Täten tuloksesta jäi osinkojen jälkeen 16 miljoonaa euroa. Poistoja oli kirjattu yhteensä 31 miljoonaa euroa, eli yhteensä Konecranesille jäi 47 miljoonaa euroa investointeihin sekä velkojen maksuun. (Saario 2012, 109.)

Vuoden 2012 Helsingin pörssin kaikkien osakkeiden keskimääräinen osinkotuotto oli noin 5 %. Luku on melko korkea, kun sitä vertaa esimerkiksi talletustilille maksettavaan korkoon. Tuolloin Helsingin pörssissä noteeratuista yrityksistä yli 20 yhtiötä päätti olla jakamatta osinkoa lainkaan. (Saario 2012, 107.)

Taulukko 1. UPM osinkohistoria 2004–2014. (Kauppalehti 2014.)

<u>Vuosi</u>	<u>Irtoaminen</u>	<u>Oikaistu euroina</u>	<u>Määrä</u>	<u>Alkup. valuutta</u>	<u>Tuotto-%</u>
2014	09.04.2014	0.60	0.60	EUR	4.8
2013	05.04.2013	0.60	0.60	EUR	6.9
2012	02.04.2012	0.60	0.60	EUR	5.9
2011	08.04.2011	0.55	0.55	EUR	3.6
2010	23.03.2010	0.45	0.45	EUR	4.8
2009	26.03.2009	0.40	0.40	EUR	7.6
2008	27.03.2008	0.75	0.75	EUR	6.1
2007	28.03.2007	0.75	0.75	EUR	3.8
2006	23.03.2006	0.75	0.75	EUR	3.6
2005	01.04.2005	0.75	0.75	EUR	4.4
2004	25.03.2004	0.75	0.75	EUR	4.8

Taulukossa on kuvattu UPM-Kymmene osinkotuottoa viimeisen kymmenen vuoden aikana. UPM-Kymmene on tunnettu Helsingin Pörssissä hyvänä osin-

gon maksajana. Osinko on pysynyt vakaana vuodesta toiseen, kunnes vuoden 2009 talouskriisi pakotti myös UPM-Kymmeneä kiristämään osinkohanojaan. Kiristyksistä huolimatta UPM-Kymmenen osinkotuotto on ollut vuosien ajan yksi parhaimmista koko Helsingin Pörssissä.

On olemassa myös yrityksiä jotka eivät maksa osakkeenomistajille osinkoa lainkaan. Tästä esimerkkinä on Warren Buffetin sijoitusyhtiö Berkshire Hathaway. Berkshire ei ole jakanut osinkoa moniin vuosiin. Tämä johtuu siitä, että Buffet pystyy mielestään itse sijoittamaan yhtiön varat paremmin kuin osakkeenomistajat. Vuosien 1965–2008 aikana osake on tuottanut keskimäärin 20,3 % vuosittain. (Puttonen 2009, 139–140.)

Yhtiöt voivat palauttaa osakkeenomistajille voittovaroja myös pääomanpalautuksina. Pääomanpalautukset ovat yleistyneet suuresti viime vuosien aikana, johtuen osinkojen kevyemmästä verotuksesta, mikäli osakkeita ei myydä. Myös tappiolliset yritykset voivat maksaa osakkeenomistajille pääomanpalautusta. Osakkeenomistajan näkökulmasta pääomanpalautus ei juuri eroa osingonmaksusta paitsi kirjanpidollisesti. Pääomanpalautuksesta ei peritä lainkaan ennakoveroa, vaan palautus käsitellään verotuksessa osakkeen hankintahinnan vähennyksenä. Vero lankeaa maksettavaksi vasta osakkeita myytäessä ja on täten merkittävä etu osinkoverotukseen nähden. (Lindström 2014, 233.)

5 RISKI JA HAJAUTUS

Ryhtyessään sijoittajaksi, ei sijoittajalla aina ole käsitystä hänen ottamastaan riskistä ja hajautuksesta, jotka kulkevat voimakkaasti käsi kädessä. Sijoittaessa osakemarkkinoille on aina olemassa riski, että sijoitetusta summasta saadaan takaisin hyvin vähän. Pahimmassa tapauksessa sijoitettua pääomaa ei saada takaisin lainkaan. Täten tuotto-odotusten ja riskin välillä on selvä yhteys. Suureen tuottoon liittyy aina suurempi riski. Hyvin moni sijoittaja kuitenkin karttaa riskiä liiankin tehokkaasti, jolloin sijoituksen tuotto on hyvin vaatimaton, eikä kata välttämättä edes inflaatiota. Mikäli sijoittaja ei siedä lainkaan riskiä, eivät osakkeet ole hänelle oikea sijoitusmuoto. (Saario 2012, 82–83.)

Osakesijoittamisessa on muistettava, että osakkeet eivät ole keskenään samanlaisia. Osakkeita on niin pieni- kuin suuririskisiäkin. Pienempiriskisten osakkeiden tuotto tuskin yltää edes pitkäaikaisten korkosijoitusten tuottoon, kun taas suurempiriskisiä osakkeita voidaan verrata arpalippuihin. (Lindström 2005, 42.)

Hajauttaminen pienentää riskiä huomattavasti. Hajauttamisella tarkoitetaan sitä, että jaetaan sijoituksia useaan eri sijoituskohteeseen. Sijoituksia voidaan hajauttaa esimerkiksi eri pörssiosakkeisiin, eri toimialoilla toimiviin yrityksiin tai maantieteellisesti eri maihin ja maanosiin. Hajauttaa voidaan myös esimerkiksi ajallisesti. Hajauttamisen tarkoituksena on vähentää yhden yksittäisen sijoituksen vaikutusta kokonaistuottoon ja näin koko sijoitussalkun kokonaisriski pienee. (Lindström 2014, 55.)

Jokaisen sijoittajan tulisi tietää vanha sanonta: ”ei kannata laittaa kaikkia munia samaan koriin”. Tällä tarkoitetaan sitä, että jos kori tippuu menevät kaikki munat rikki. Eli osakkeisiin verrattuna jos rahat on sijoitettu yhteen osakkeeseen ja sen osakekurssi romahtaa, on lopputulos huono.

Seuraavissa kappaleissa kerrotaan erilaisista riskeistä. Riskeistä käsitellään markkinariskiä, yritysriskiä ja maariskiä, koska ne ovat riskeistä yleisimmät. Hajauttamisesta käydään läpi maantieteellistä, ajallista ja toimialakohtaista hajauttamista.

Markkinariski

Osakkeet ovat hyvin erilainen sijoitus kuin korkosijoitukset. Osakkeiden lopullinen tuotto selviää vasta, kun osakkeista on luovuttu. Osakkeen arvoon vaikuttaa varsin moni eri tekijä. Esimerkiksi suhdannetilanne, inflaatio, korkotaso, valuuttojen ja raaka-aineiden hinnanmuutokset ja sijoittajien mielialat vaikuttavat osakkeiden arvoon. Myös viranomaisten toimenpiteet kuten verotus, lainsäädäntö, myyntiluvat ja kilpailun turvaaminen vaikuttavat osakkeen arvonkehitykseen. Markkinariskeihin kuuluvat myös maailmanpolitiikan kriisit, luonnonkatastrofit ja terrorismi, sillä ne vaikuttavat lähes kaikkien osakkeiden hintoihin samansuuntaisesti. (Lindström 2014, 52.)

Markkinariski on vältettävissä poistumalla osakemarkkinoilta kokonaan, kun osakkeiden kehityksen pääsuunta on kääntynyt alas. Tällöin on hyvä myydä osakkeet pois ja palata markkinoille vasta kun kehityksen pääsuunta on taas ylöspäin. (Saario 2012, 84.)

Yritysriski

Yritysriski on osakkeen kehityksen kannalta yksi keskeisimmistä tekijöistä. Yritysriskiiin kuuluvat yrityksen kasvu- ja tulospöytä, taloudellinen asema, kannattavuus, markkina-asema ja omistusrakenne. Myös yrityksen toimiala vaikuttaa osakekohtaiseen yritysriskiiin. Pahimmassa tapauksessa sijoittaja voi menettää koko sijoitetun pääoman yrityksen konkurssissa. Yritysriskiltä on kuitenkin helppo suojautua hajauttamalla. Jaettaessa sijoitusta eri osakkeisiin, eri maansiin ja erilaisiin toimialoihin, on yritysriski lähes olematon, ja tällöin altistutaan vain markkinariskille. (Lindström 2014, 53.)

Maariski

Maariskillä tarkoitetaan riskiä, joka liittyy johonkin tiettyyn maahan ja sinne tehtyihin sijoituksiin. Maariskistä voidaan käyttää myös nimitystä poliittinen riski. Maariskissä on kyse jonkin tietyn maan taloudellisista ja yhteiskunnan vakautteen liittyvistä tekijöistä. Taloudellisia tekijöitä ovat esimerkiksi valuutan sääntely, mahdollisuudet selvittää velvoitteistaan sekä muut sääntelyt, jotka mahdolli-

sesti vaikuttavat yritysten ja liiketoimintojen toimintaympäristöihin. Yhteiskunnallisia tekijöitä taas ovat mellakat, sisällissodat ja muut tekijät joiden seurauksena yritysten mahdollisuudet harjoittaa yritystoimintaa häiriintyvät. (Lindström 2014, 54.)

Hyvänä esimerkkinä maariskistä on tällä hetkellä Venäjä. Venäjän Ukrainakriisin takia Venäjältä on poistunut huomattavat määrät sijoitusvarallisuutta, koska länsimaiset sijoittajat ovat vähentäneet sijoituksiaan suuren riskin vuoksi. Esimerkiksi Nokian Renkaat Oyj:n kurssi on laskenut roimasti Venäjän kriisin vuoksi, koska valtaosa yrityksen tehtaista sekä asiakkaista sijaitsee Venäjällä.

Venäjän ja Ukrainan välinen sota jättää Venäjän talouteen jäljen, joka ei lähde pois moneen vuoteen, jonka seurauksena länsimaisia investoijia on turha odottaa takaisin moniin vuosiin, vaikka kriisi ratkeaisikin nopeasti. (Turun Sanomat 2014.)

Riskimittareita

Osa osakesalkun riskistä on mahdollista mitata numeraalisten ja tilastollisten menetelmien avulla. Tulevaisuutta on mahdotonta ennustaa, mutta tutkittaessa lähihistoriaa on sijoittajalla paremmat lähtökohdat ennustaa lähitulevaisuuteen. Sijoitusten riskiä voi alentaa huomattavasti, kunhan ymmärtää, että osa riskistä on mitattavissa. Riskiä voidaan mitata tutkimalla tietyn arvopaperin historiallista hintakehitystä sekä arvopaperin hintakehityksen riippuvuutta muiden arvopapereiden hintakehitykseen. Yleisimpiä riskimittareita ovat beta-luku ja volatilitteetti. (Saario 2012, 92.)

Beta-luku

Beta-luku on yksi yleisimmistä mitatuista riskimittareista. Se on ollut aikoinaan ensimmäinen osakkeen muutosherkkyyden mittari. Beta-luku vertaa osakkeen kurssimuutoksen herkkyyttä suhteessa pörssi-indeksiin. Pörssi-indeksin beta-kertoimena pidetään 1. Jos yhtiön beta-kerroin on korkeampi kuin yksi, on osakkeen arvo lähihistorian aikana vaihdellut enemmän kuin kurssit keskimää-

rin. Jos beta-kerroin on esimerkiksi 1,2, nousee ja laskee osake keskimäärin 20 prosenttia enemmän kuin pörssi-indeksi. (Saario 2012, 92; Lindström 2005, 44.)

Volatiliteetti

Volatiliteetti on myös hyvin usein käytetty riskimittari. Volatiliteetti kertoo osakkeen muutosherkkyydestä historiallisen kehityksen perusteella. Volatiliteetti tunnetaan sijoittajien keskuudessa myös sanalla vola. Mitä suurempi volatiliteetti osakkeella on, sitä laajemmin sen arvo liikkuu ylös ja alas. Esimerkiksi jos volatiliteetti on 10 prosenttia, tarkoittaa se että, 2/3:n todennäköisyydellä osakkeen arvovaihtelu pysyy vuoden aikana -10 % - +10 prosentin välillä. Suuremman volatiliteetin omaava osake kertoo suuremmasta voiton että tappion mahdollisuudesta. (Saario 2012, 93.)

Hajauttaminen

Hajauttaminen vähentää sijoituksiin kohdistuvaa riskiä huomattavasti, oli kyse sitten osakesijoituksista tai mistä tahansa sijoituskohteesta. Hajauttamisen perusteena on osakkeiden eri tahdissa muuttuva hintataso. Tarkoituksena on sijoittaa varat eri toimialan osakkeeseen. Ei ole nimittäin järkeä omistaa esimerkiksi kahta saman toimialan osaketta, koska tällöin riski ei juuri pienene. Ei ole esimerkiksi kannattavaa sijoittaa kahteen eri teräsyhtiöön, sillä jos teräksen kysyntä romahtaa, romahtaa myös molempien teräsyhtiöiden osakkeet. Liasta hajauttamisesta on myös haittaa, sillä tällöin onnistuneet sijoitukset eivät pääse esiin. (Pörssisäätiö 2014.)

Ei ole olemassa mitään tiettyä sääntöä kuinka moneen eri osakkeeseen sijoitukset pitäisi jakaa, mutta 5-10 osakkeen hajautus on riittävä, kunhan osakkeet ovat erilaisia. Tarkoituksena on ostaa osakkeita jotka korreloivat hyvin vähän keskenään. Negatiivisesti korreloituneet osakkeet ovat toistensa vastakohta, kun toinen laskee, niin toinen nousee. Täysin positiivisesti korreloituneet osakkeet kehittyvät täsmälleen samalla tavalla, jolloin hajauttamisen hyöty häviää kokonaan. (Puttonen 2009, 55.)

Toimialallisen hajauttamisen lisäksi on syytä hajauttaa sijoitukset maantieteellisesti sen perusteella mistä maasta yhtiöt saavat tuloksensa. Toki maantieteellisen hajautuksen riski on viimeaikoina vähentynyt huomattavasti. Kim Lindströmin teettämän tutkimuksen mukaan 1990-luvulla maantieteellinen hajautus alensi sijoitussalkun riskiä 40–50 %, kun vuonna 2010 maantieteellinen hajautus laski salkun riskiä enää yhdeksän prosentin verran. Tämä johtuu siitä, että kaikki maailman pörssit seuraavat New Yorkin pörssin kehitystä. (Saario 2012, 89.)

Taulukko 2. Sijoituksen hajautus alentaa yhtiökohtaista riskiä, mutta kasvattaa markkinariskiä. (Saario 2012, 89.)

Omistettujen yhtiöiden lukumäärä	Yhtiökohtainen riski	Markkinariski
1	51 %	49 %
3	35 %	65 %
5	28 %	72 %
10	17 %	83 %
20	12 %	88 %

Taulukosta käy ilmi, että yrityskohtaista riskiä on helppo pienentää jo pienelläkin hajautuksella. Kun varat on sijoitettu kolmeen eri yritykseen, on ajoituksen merkitys tuottoon jo kaksi kolmasosaa. Hajautus lisää siis huomattavasti pörssin yleiskehityksen merkitystä arvioitaessa osakesalkun tuottoa. (Saario 2012, 89.)

Ajallinen hajauttaminen on myös osakesijoittamisessa hyvin oleellista. Koskaan ei tiedä ovatko kurssit nousseet huippuunsa, jolloin osakkeiden osto ei ole järkevää. Apuna tähän toimii ajallinen hajauttaminen. Kannattaa sijoittaa säännöllisesti pienempiä summia pörssiin, jolloin osakkeita tulee ostettua niin korkeaan kuin matalaankin kurssiin. Tällöin riski pienenee huomattavasti verrattuna ”all in” sijoitukseen, jonka tuotto on täysin markkinoiden armoilla.

6 TUNNUSLUVUT

Tunnusluvut ovat yksi osakesijoittajan hyödyllisimmistä työkaluista. Tunnusluvut kertovat osakekurssien tasojen lisäksi myös osakkeisiin liittyvästä riskistä. Vertailemalla yhtiöiden tunnuslukuja keskenään, on sijoittajan mahdollista päätellä osakkeeseen liittyvästä mahdollisesta ali- tai yliarvostuksesta. Vertailtavien yritysten on kuitenkin toimittava samalla alalla, jotta tunnusluvut olisivat keskenään vertailukelpoiset. (Lindström 2005, 83–84.)

Sijoituspäätöksen tekemistä voi huomattavasti helpottaa tutkimalla yhtiöiden erilaisia tunnuslukuja. Sijoittajan on ennen kaikkea syytä kiinnittää huomiota P/E – lukuun, osinkotuottoon ja hinta/tasearvoon, jotka ovat sijoittajien keskuudessa käytetyimmät tavat tutkia osakkeen hinnoittelua. (Pörssisäätiö 2000.)

P/E-luku

P/E-luku (Price per Earnings, PE) on käytetyin osakkeiden arvostusta kuvaava mittari. P/E-luku lasketaan jakamalla osakkeen hinta osakekohtaisella tuloksella. Luku kuvaa täten osakkeen hinnan ja tuloksen välistä suhdelukua. Laskutapoja on kuitenkin olemassa monenlaisia. Luku saadaan jakamalla yrityksen markkina-arvo yrityksen tuloksella, tai jakamalla osakkeen pörssikurssi yrityksen osakekohtaisella tuloksella. Jos yritys on tehnyt tappiollisen tuloksen, ei P/E-lukua voida laskea. (Elo 2011, 83; Saario 2012, 116.)

P/E-luku kuvaa sijoituksen takaisinmaksuaikaa vuosina, eli kuinka moninkertainen yhtiön arvo on yhtiön vuoden aikana tekemään tulokseen. Asia on kenties yksinkertaisinta ajatella seuraavasti: jos koko yritys ostettaisiin, kertoisi P/E-lukun, montako vuotta kestäisi yritysoston takaisinmaksu. (Valautum 2014.)

P/E-lukua käytetään monesti arvioitaessa osakkeen arvostustasoa. Yleensä pieni P/E-luku kuvaa osakkeen edullisuutta ja vastaavasti korkea P/E osakkeen kalleutta. Tyypillisesti yritysten P/E-luku on 10–20 välillä. Luku kuitenkin vaihtelee toimialoittain paljon. Matalan P/E-luvun yritykset ovat yleensä sellaisia, joilla tuloksen kasvuodotukset ovat matalat, tai jopa negatiiviset. Korkean P/E-luvun

omaavat yritykset ovat usein kasvuyhtiöitä, joiden kasvavia tuloksia sijoittajat odottavat. (Valautum 2014.)

P/B-luku

P/B-luku (Price per Book Value, P/B, P/BV) on useasti käytetty tunnusluku. P/B-luku kuvaa yrityksen arvoa suhteessa tasesubstanssiin, nettovarallisuuteen. Käytännössä luku kertoo, paljonko yrityksen markkina-arvo on pienempi tai suurempi yrityksen kirjanpitoarvoon verrattuna. P/B-luku paljastaa siis yrityksen aliarvostuksen. (Lindström 2005, 98.)

P/B-luvun laskeminen on erittäin nopeaa ja helppoa, sen pystyy jokainen sijoittaja laskemaan itse ilman minkäänlaisia taulukoita. P/B-luku on myös siitä yksiselitteinen muihin tunnuslukuihin verrattuna siitä, että pohjana käytetään aina edellisen vuoden omaa pääomaa. Tämän ansiosta tunnusluku kehittyy vakaasti. (Lindström 2014, 258.)

Mikäli P/B-luku on yksi, on yrityksen markkina-arvo samansuuruinen kuin kirjanpitoarvokin. P/B-luku voi olla myös alle yhden. Esimerkiksi P/B:n ollessa 0,7 tarkoittaa se sitä, että tuhannen euron omaisuuserän voi ostaa pörssissä 700 eurolla. Matala P/B-luku kertoo pienestä, jopa negatiivisesta voitosta tai omaisuuden yliarvostuksesta taseessa. Korkea P/B-luku kertoo osakkeeseen kohdistuvista kannattavista kasvuodotuksista. Korkea P/B-luku voi viitata myös osakkeen yliarvostukseen. (Lindström 2005, 98; Lindström 2014, 258.)

Osinkotuotto- %

Osinkotuotto (dividend yield) kuvaa osingon suhdetta yrityksen pörssikurssiin. Osinkotuotto ilmoitetaan prosentteina. Osinkotuotto voidaan laskea osakekohtaisella tasolla tai yritystasolla. Osakekohtaista osinkotuottoprosenttia laskettaessa osakekohtainen osinko jaetaan osakekurssilla kertaa sata. Yritystasolla osinkotuotto lasketaan jakamalla osingonjaon summa yrityksen markkina-arvolla. Vertailtaessa osinkotuottoja on otettava huomioon, minkä ajanjakson lukuja laskelmissa on käytetty, jotta luvut olisivat keskenään vertailukelpoisia. (Balance Consulting 2014.)

Tunnuslukuna osinkotuotto on hyvin käyttökelpoinen. Osinkotuottoa on myös helppo vertailla pankkien tarjoamiin talletuskorkoihin. Osinkotuotto on osakesijoittajalle vähäriskisintä tuottoa, sillä yritykset pyrkivät pitämään osinkojen suuruutta hyvin vakaina. Tutkimusten mukaan korkean osinkotuoton osakkeilla on selvästi pienempi riski, kuin pienemmän osinkotuoton omaavilla osakkeilla. Kurssien heiluessa on korkea osinkotuotto omiaan suojelemaan osaketta kurssilaskulta. (Lindström 2005, 85–86.)

Muut tunnusluvut

Tunnuslukuja on edellä mainittujen lisäksi olemassa pilvin pimein. Useasti sijoittajat törmäävät myös seuraaviin tunnuslukuihin: P/S-luku, ROE ja ROI sekä EBITDA.

P/S-luku kuvaa yrityksen markkina-arvoa suhteessa vuotuisen liikevaihtoon. Luku saadaan siis jakamalla yrityksen markkina-arvo liikevaihdolla. Tukkukauppaa harrastavat yritykset omaavat yleensä matalan P/S-luvun, kun taas esimerkiksi ohjelmistoyhtiöt omaavat useimmiten korkean P/S-luvun. Vuosien 2008–2012 aikana Helsingin Pörssin yritysten keskimääräinen P/S-luku oli 0,64. (Balance Consulting 2014.)

ROE eli oman pääoman tuotto (return on equity) ja ROI eli sijoitetun pääoman tuotto (return on investment) ovat myös tunnettuja tunnuslukuja, joita sijoittajan olisi hyvä seurata. ROE:ssa nettovoittoa verrataan nettovarallisuuteen, kun ROI:ssa nettovoittoa verrataan omaan ja vieraaseen pääomaan. Sijoitettua pääoman tuottoa laskettaessa lisätään nettovoittoon yrityksen maksamat korko- ja rahoituskulut. (Lindström 2014, 288.)

Pääoman tuotto on sijoittajalle tärkeä luku. Nyrkkisääntönä pidetään sitä, että oman pääoman tuoton tulisi olla suurempi kuin sijoitetun pääoman tuotto, koska muuten yritys maksaa rahalaitoksille rahoituskuluja enemmän kuin itse ansaitsee. Tutkimusten mukaan oman pääoman tuoton tulisi olla 10–12%, jotta yrityksen omistusarvo kasvaisi. (Saario 2012, 126–127.)

EBITDA on lyhenne sanoista: earnings before interests, taxes, depreciations and amortizations. EBITDA kuvaa käyttökatetta eli tulosta ennen rahoituskuluja, poistoja ja veroja. Yritysostajat käyttävät tätä tunnuslukua mielellään, koska liikevoiton ja poistojen summa kertoo parhaiten mitä yritys todellisuudessa ansaitsee. (Lindström 2014, 290.)

Tunnuslukuja on olemassa pilvin pimein. Tunnuslukuja apuna käyttäen on kuitenkin mahdollista löytää hyviä sijoituskohteita. Tunnuslukuja vertailtaessa on aina huomioitava miltä aikajaksolta luvut on otettu, jotta tunnusluvut olisivat vertailukelpoisia. Ei myöskään ole suotavaa tehdä sijoituspäätöstä vain yhden tunnusluvun perusteella, vaan on syytä tutkia myös yrityksen muita tunnuslukuja välttääkseen mahdollisia pettymyksiä.

7 KAUPANKÄYNTISTRATEGIOITA

Menestyäkseen sijoittajana, on sijoittajan laadittava itselleen selkeät ja yksinkertaiset sijoitusperiaatteet. Kun periaatteet on laadittu, tulee niitä myös noudattaa kurinalaisesti välittämättä tilapäisistä häiriöistä ja tunnetilojen vaihteluista. Periaatteita tarvitaan vaikeiden aikojen ylipääsemiseksi. Hyvin useasti epäonnistumisen takana on alkuperäisten periaatteiden noudattamatta jättäminen. (Saario 2012, 62.)

Sijoitusperiaatteisiin tulisi sisältyä ainakin oman riskitason määrittäminen, sijoituslajin valinta, ajoituksen ja sijoitusstrategian valinta. Periaatteita voi olla toki enemmänkin, mutta edellä mainituilla tulee jo varsin hyvin toimeen.

Osakekauppaa voi harrastaa monenlaisilla eri strategioilla. Toiset ostavat osakkeita eivätkä myy niitä lainkaan. Sijoittajia jotka eivät lainkaan myy osakkeita kutsutaan holdareiksi. Holdareiden vastakohtana ovat treidaajat. Treidaajat käyvät kauppaa jatkuvasti, jopa useita kertoja yhden pörssipäivän aikana. Aktiivisen ja passiivisen sijoitusstrategian lisäksi on kymmeniä erilaisia sijoitusstrategioita. On olemassa myös erilaisia kausivaihteluita jotka ovat toistuneet useita vuosikymmeniä.

Seuraavissa kappaleissa kerrotaan arvo-osakkeista sekä kasvuosakkeista. Lisäksi käydään läpi myös tunnetuimpia kausivaihteluita, kuten esimerkiksi tammi-kuuilmio, kuunvaiheilmio ja viikonpäiväilmio.

Arvo-osakkeet

Arvosijoittaminen syntyi 1920-luvulla Yhdysvalloissa. Benjamin Grahamia pidetään arvosijoittamisen isänä. Arvosijoittamisessa on kyse siitä, että ostetaan osakkeita, jotka ovat edullisesti hinnoiteltu esimerkiksi nettovarallisuutensa, tuloskehitykseensä tai osingonmaksukykyynsä nähden. Arvostrategiassa osakkeet on tarkoitus ostaa halvalla ja myydä kalliilla. Arvo-osakkeet eivät juuri herätä sijoittajissa minkäänlaisia haluja sijoittaa kyseisiin yhtiöihin, vaikka kyseiset osakkeet tuottavat hyvin vuodesta toiseen. Useiden eri tutkimusten mukaan

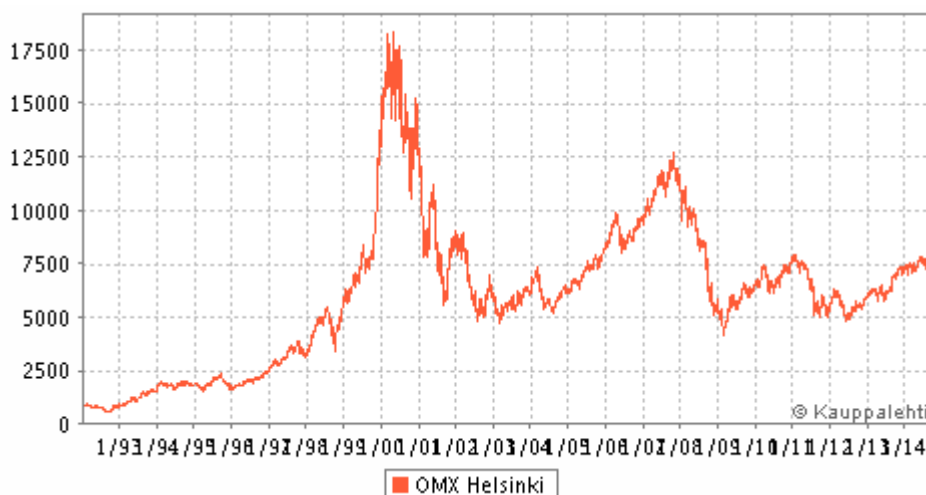
arvo-osakkeet ovat tuottaneet reilusti enemmän kuin kasvuosakkeet vastaavalla aikajaksolla. (Lindström 2014, 141–142.)

Itse arvosijoittamisesta on olemassa monenlaisia eri strategioita. On olemassa esimerkiksi aktiivista ja passiivista arvosijoittamista. Arvosijoittamisessa apuna käytetään tiettyjä tunnuslukuja. Käytetyimmät tunnusluvut arvo-osakkeita etsiessä ovat P/B-luku ja P/E-luku.

Kasvuosakkeet

Arvo-osakkeiden vastakohtana ovat kasvuosakkeet. Kasvuosakkeet ovat tunnusluvuilla mitattuna huomattavasti arvo-osakkeita kalliimpia. Kasvuosakkeen P/E-luku voi olla moninkertainen arvo-osakkeeseen verrattuna. Kasvuosakkeissa hinta perustuu pääasiassa tulevaisuuden arvioihin. On syytä muistaa, että arviot eivät ole vielä toteutuneet, eivätkä välttämättä ikinä toteudukaan. Kasvuosakkeet ovat yleensä muodissa olevia yrityksiä, joista kaikki puhuvat. Tämän kaltaisilla yrityksillä katsotaan olevan upea tulevaisuus. Todellisuudessa asiat eivät kuitenkaan välttämättä ole näin. Koska kaikki haluavat omistaa halutun yhtiön osakkeita, johtaa se helposti ylihintaan. Kurssinousun perusteena tulisi olla jatkuva kasvu, mutta nousu jää näkemättä sijoittajien suosion vuoksi. Tutkimusten mukaan ylikysyntä on nostanut kasvuosakkeiden arvon jo sijoitushetkellä epärealistisen korkealle. Yritysten on kuitenkin yleensä hyvin vaikea tavoittaa sijoittajien ennustamia kasvuodotuksia. On kuitenkin olemassa yrityksiä jotka korkeasta arvostustasosta huolimatta menestyvät mainiosti. Tästä esimerkkinä voidaan mainita suomalainen Kone Oyj. (Lindström 2014, 142.)

Varoittavana esimerkkinä kasvuosakkeiden ylihinnittelusta voidaan pitää 2000-luvun it-kuplaa. Tuolloin kaikkien teknologiayhtiöiden osakkeet nousivat lyhyessä ajassa kohtuuttoman paljon, eikä nousulle näkynyt loppua. Esimerkiksi Nokian kurssi oli tuolloin yli 60 euroa. Näkymät kuitenkin muuttuivat nopeasti eivätkä yritykset pystyneet täyttämään sijoittajien odotuksia, mistä seurasi teknologiaosakkeiden romahdus. Parhaimmillaan esimerkiksi F-Secure Oyj:n arvo oli yli 8 miljardia markkaa, romahduksen jälkeen arvo oli vain 300–400 miljoonaa markkaa (Esko Seppänen 2011).

Kuvio 2. Helsingin Pörssin kehitys vuodesta 1993 alkaen. (Kauppalehti 2014.)

Kuvio havainnollistaa kuinka nopeasti pörssin yleisindeksi nousi it-huuman aikana. Vastaavasti kuvasta käy myös ilmi, kuinka kovin yleisindeksi on tullut huijulta alas it-kuplan puhjettua.

Listautumiset ja tiedon julkistamiset

Yritysten listautumisilla sekä tiedotteilla on vaikutusta pörssikurssien kehitykseen. Tiedotteilla voi olla niin positiivista kuin negatiivistakin vaikutusta yrityksen osakkeen arvoon. Sijoitusstrategioissa, jotka perustuvat tiedon julkistamiseen sijoitetaan yrityksiin, jotka julkaisevat positiivisia uutisia. Positiivinen uutinen voi olla esimerkiksi odotettua parempi vuositulo. Tutkimusten mukaan yrityksen kurssi nousee, jos yritys on antanut positiivisen uutisen ja laskee, jos uutinen on negatiivinen. Ilmiö pätee erityisesti yrityksissä joiden markkina-arvo on pieni. (Kallunki ym. 2007, 207.)

Listautumisiin ja tiedotteisiin perustuva strategia on hyvin haastava etenkin aloittavalle sijoittajalle. Sijoittajan on tiedettävä yrityksen toiminnoista ja tulevaisuuden visioista todella paljon, jotta sijoittaja sijoittaisi yritykseen pelkän mahdollisen positiivisen uutisen varassa. On myös mahdotonta tietää, miten markkinat reagoivat uutisiin. Vaikka yritys julkaisisi positiivisen uutisen, ei se aina tarkoita yrityksen osakkeelle positiivista kurssinousua.

Kausivaihtelut

Kausivaihteluilla tarkoitetaan arvopapereiden säännönmukaista vaihtelua eri aikoina. Kausivaihtelut mahdollistavat osaketuottojen ennustettavuutta. Periaatteessa tehokkailla markkinoilla tuottoja ei pitäisi pystyä kuitenkaan ennustamaan. Kausivaihteluita on monenlaisia, mutta tunnetuimpia niistä ovat tammi-kuu-, viikonpäivä- ja kuunvaihteilmiöt.

Tammikuuilmiö

Vuosien saatossa on huomattu, että tammikuussa osakkeiden tuotot ovat parempia kuin muina kuukausina. Tammikuuilmiö pätee useimmissa maailman pörsseissä ja on joissakin pörsseissä yllättävänkin suuri ilmiö. Esimerkiksi Yhdysvalloissa on huomattu, että lähes koko vuotuinen tuotto syntyy tammikuussa. Todennäköisyys kurssinousulle tammikuussa on noin 75 prosenttia. Tieto perustuu tutkimukseen, jossa on tutkittu Helsingin pörssin kehitystä eri kuukausien vuosien 1960–2010 aikana. Tiettyä syytä ilmiölle ei tiedetä, mutta luullaan että se johtuu loppuvuodesta realisoitavien tappiollisten osakkeiden myynnistä. Toisena selityksenä pidetään institutionaalisten sijoittajien myynti- ja ostokäyttäytyminen. He myyvät mielellään osakkeita joulukuussa ja palaavat takasin ostolaidoille tammikuussa. (Kallunki ym. 2007, 208–209; Saario 2012, 226–227.)

Kuuden kuukauden ilmiö

Kuuden kuukauden ilmiö tarkoittaa sitä, että varat tulisi sijoittaa lokakuun lopulla ja myydä seuraavana keväänä huhtikuun lopulla, jolloin markkinoilla oltaisiin vain kuusi kuukautta. Huhtikuun lopulla osakkeista luopumiseen vihjaa myös vanha sanonta ”sell in May and go away”. Todennäköisin nousuvaihe alkaa siis marraskuussa ja kestää huhtikuun loppuun asti. (Saario 2012, 220–221.)

Kuuden kuukauden ilmiö on helposti havaittavissa tutkimalla esimerkiksi Yhdysvaltojen pörssikehitystä vuosien 1950–2010 aikana. Jos vuonna 1950 sijoitettiin 10 000 dollaria lokakuun lopulta huhtikuun loppuun, kuuden kuukauden jaksossa, kasvoi pääoma vuosien aikana noin 53-kertaiseksi eli 527 388 dollariin. Jos taas rahat sijoitettiin huhtikuun lopulla ja myytiin lokakuun lopussa, oli pääomas-

ta 60 vuoden jälkeen jäljellä enää 9 526 dollaria. Näin ollen voidaan sanoa, että puolet vuodesta kurssit eivät juuri koho. (Saario 2012, 221.)

Viikonpäiväilmiöt

Jopa viikon eri päivillä on vaikutusta sijoituksen tuottoon, ainakin jos sijoittajan on tarkoitus sijoittaa varat lyhyeksi aikaa. Historian suurimmat kurssipudotukset ovat tapahtuneet yleensä aina maanantaisin. Tutkimusten mukaan maanantaina on ollut viikon epätodennäköisin nousupäivä. Nousun todennäköisyys on kasvanut viikon kuluessa ja ollut suurimmillaan perjantaisin. Suuret romahdukset maanantaisin johtuvat kenties siitä, että sijoittajat ovat miettineet myyntipäätöksiään viikonlopun yli, kun taas ostopäätökset on tehty viikolla huomattavasti nopeammin. (Saario 2012, 229.)

8 OSAKESIJOITTAMISEN VEROTUS

Sijoittamisessa on otettava huomioon myös verotus. Koska verot pienentävät sijoituksen kokonaistuottoa, on sijoittajan syytä panostaa verosuunnitteluun siten, että veroja tulisi maksettavaksi mahdollisimman vähän. Osakesijoittamisessa verotus perustuu osakkeiden myyntivoittoihin sekä yritysten maksamiin osinkoihin. Myyntivoitoista sekä osingoista saatava tulo on pääomatuloa. Vuoden 2009 verotilaston mukaan, 1 210 022 suomalaista sai pääomatuloja yhteensä 5,4 miljardin euron edestä. Suomessa osakeverotus on EU:n korkeimpia Norjan, Tanskan ja Ruotsin kanssa. (Lindström 2014, 348.)

Myyntivoitto ja – tappio

Osakkeista saadut myyntivoitot ilmoitetaan veroilmoituksessa pääomatuloina. Pääomatuloiksi lasketaan korkotulo, pörssiyhtiöistä saadut osingot, vuokratulot, voitto-osuudet, henkivakuutuksen tulot ja maa-aineksista saadut tulot. Myös kiinteän ja irtaimen omaisuuden luovutuksesta saatu voitto on pääomatuloa. Pääomatuloksi voidaan laskea myös sellainen tulo, jota varallisuus on kerryttänyt. Vuonna 2014 pääomatuloveroprosentti on 30 prosenttia ja 40 000 euron ylittävältä osuudelta veroprosentti on 32 prosenttia. (Vero 2014a.)

Osakkeita myytäessä noudatetaan FIFO-periaatetta (first in, first out), eli osakkeet katsotaan myydyksi ikäjärjestyksessä alkaen ensin hankituista. Tämä periaate on sijoittajalle lähes aina epäedullinen. Tämä johtuu siitä, että yleensä kauan omistetut osakkeet ovat nousseet hyvin ja osakkeiden hankintahinnat ovat alhaisia. Kun osakkeet myydään, toteutuu ankara myyntivoitto verotus. Jos sijoitustoiminta on vähänkin laajempaa, on suotavaa käyttää useampaa arvosuustiliä ja tällä keinolla minimoida FIFOsta aiheutuva verohaitta. (Lindström 2014, 359–360.)

Pienistä myyntivoitoista ei tarvitse maksaa veroa lainkaan. Jos vuoden aikana yhteenlasketut arvopapereiden myyntihinnat ovat enintään 1000 euroa, on voitto verovapaata. Voiton suuruudella ei ole olemassa ylärajaa, kunhan vain vuoden aikaiset myyntihinnat eivät ylitä tuhatta euroa. (Sijoittajan vero-opas 2014.)

Esimerkiksi Lasse on ajatellut myydä omistamansa osakkeet, joiden arvo on yhteensä 700 euroa. Vuoden aikana Lasse ei ole myynyt muita arvopapereita tai muuta omaisuutta, joten hän on velvoitettu hyödyntämään pienten kauppajen verovapautta.

Osakkeista saadun myyntivoiton laskemiseen on olemassa kaksi erilaista tapaa: myyntihinnasta vähennetään todellinen hankintameno tai hankintameno-olettama. Jos osake on omistettu alle kymmenen vuotta, katsotaan 20 prosenttia myyntihinnasta hankintahinnaksi. Jos osake on omistettu yli kymmenen vuotta, saa hankintamenona pitää 40 prosenttia myyntihinnasta. Osakkeiden ostoista olisi hyvä pitää omia laskelmia, jotta sijoittaja voisi käyttää todellisia hankintahintoja hankintameno-olettamien sijaan. Hyvin harva sijoittaja kuitenkaan jaksa nähdä vaivaa tämän eteen. Etenkin alle kymmenen vuoden sijoituksissa olisi useammin edullisempaa käyttää todellista hankintahintaa, kuin 20 prosentin hankintahinta-olettamaa. (Lindström 2014, 357; Sijoittajan Vero-opas 2014.)

Esimerkiksi Jaakko on ostanut osakkeet yli kymmenen vuotta sitten 5 000 eurolla ja myy osakkeet yli kymmenen vuoden omistuksen jälkeen 25 000 eurolla. Jos myyntivoitto lasketaan hankintahinnasta, on pääomatulo 20 000 euroa josta veroja jää maksettavaksi 6 000 euroa ($0,3 \times 20000$). Jaakon kannattaisi tässä tilanteessa hyödyntää hankintameno-olettamaa. Tällöin veroja jäisi maksettavaksi 4 500 euroa ($25000 - 0,4 \times 25000$).

Jos osakkeiden myynnistä syntyy tappiota, on tappio vähennyskelpoinen syntyneistä luovutusvoitoista. Vuonna 2010 ja siitä eteenpäin syntyneet myyntitappiot ovat vähennyskelpoisia tappion syntymisvuoden ja seuraavan viiden vuoden aikana. Eli vuonna 2010 syntyneet tappiot voidaan vähentää vuosien 2010–2015 luovutusvoitoista. Jos vuoden aikaiset hankintamenot ja luovutushinnat ovat yhteensä enintään 1000 euroa, ei luovutustappiota voi vähentää. (Sijoittajan vero-opas 2014.)

Opiskelijoiden on syytä harkita osakemyyntinsä tarkkaan, sillä opintotukea nostava opiskelija ei voi vähentää myyntitappioita syntyneistä myyntivoitoistaan. Eli

jos opiskelija saa 4 000 euroa myyntivoittoa ja 15 000 euroa myyntitappiota, katsotaan hänen pääomatuloiksi 4 000 euroa. (Elo 2011, 82.)

Myyntitappioiden lisäksi myös arvopapereiden säilyttämisestä ja hoidosta johtuneet kulut ovat kaikki vähennyskelpoisia. Omavastuu hoito- ja säilytyskuluissa on 50 euroa. Mikäli menot ovat suuremmat kuin pääomatulot, on sijoittajan mahdollista käyttää alijäämähyvitystä. Tässä tapauksessa se tarkoittaa sitä, että 30 prosenttia ylimenevästä osuudesta voi vähentää alijäämähyvityksenä ansiotuloissa. (Sijoittajan vero-opas 2014.)

Esimerkiksi Villen pääomatulot ovat 1000 euroa ja tulon hankkimisesta aiheutuneet menot ovat yhteensä 1 100 euroa. Vähennyskelpoiset menot ylittävät 100 eurolla, joten Ville on oikeutettu vähentämään alijäämähyvityksenä ansiotulojen verostaan 30 euroa ($100\text{€} \times 0,3$). (Sijoittajan vero-opas 2014.)

Osinkojen verotus

Osinkoverotus on Suomessa kahdenkertaista, koska yritys maksaa voitostaan tuloveroa ja tämän jälkeen sijoittaja maksaa yrityksen maksamasta osingosta vielä pääomaveroa. Julkisen yhtiön maksamasta osingosta 15 prosenttia on verovapaata ja lopusta 85 prosentista maksetaan pääomatulon veroa 30 prosenttia ja yli 40 000 euron tuloista 32 prosenttia. Täten saaduista osingoista maksetaan 25,5 prosenttia ($0,85 \times 0,30$) veroa mikäli pääomatulot ovat alle 40 000 euroa ja ylittävältä osalta 27,2 prosenttia ($0,85 \times 0,32$). (Sijoittajan vero-opas 2014.)

Esimerkiksi Frans saa pörssiyhtiöltä osinkoa 1 000 euroa. Tästä verotettava osuus on 850 euroa ($1\ 000 \times 0,85$), josta on maksettava pääomatulon veroa 30 prosenttia eli 255 euroa ($850 \times 0,30$).

Sijoittajan olisi siis aina osakkeita ostaessa ja myytäessä suotavaa ajatella myös verorasitusta. Jos omaisuutta on myyty vuoden aikana voitolla, kannattaa miettiä pitäisikö myydä jotakin myös tappiolla. Sijoittajan on hyvä muistaa, että myös sijoittamiseen liittyvät lehdet ja kirjat ovat verotuksessa vähennyskelpoisia. Verovuotta koskevat kuitit on kuitenkin säilytettävä vähintään kuusivuotta.

Lisää tietoa verotuksesta esimerkkeineen löytyy kattavasti osoitteesta www.vero.fi.

9 YHTEENVETO

Osakesijoittaminen on pitkällä aikavälillä tuottoisa talletusmuoto, jota suomalaisten pitäisi enemmän harrastaa. Ryhtyäkseen osakesijoittajaksi ei sijoittajalla tarvitse olla säästössä suuria rahasummia, vaan alkuun pääsee pienelläkin pääomalla. Aivan pienillä summilla ei kuitenkaan kannata lähteä sijoittamaan, koska tällöin kulujen osuus nousee liian suureksi ja pienentää täten mahdollista voittoa. Monien mielestä noin viisisataa euroa on pienin summa joka pörssiin kannattaa kerralla sijoittaa yhteen osakkeeseen.

Sijoituspäätöstä tehdessään on mietittävä tarkkaan mihin osakkeeseen rahansa sijoittaa. On suotavaa perehtyä sijoitettavaan yhtiöön kunnolla. Parhaiten tietoa yhtiöstä löytyy kenties yhtiön omista julkaisuista kuten esimerkiksi vuosikertomuksesta. Yhtiöitä voi ennen ostopäätöksen tekoa vertailla erilaisilla tunnusluvuilla, jotka kertovat muun muassa onko osake yli- tai aliarvostettu.

Sijoittamiseen liittyy aina myös riskiä. Mitä suurempaa tuottoa halutaan, sen suuremmat ovat myös riskit. Jokaisen tulisi tehdä itselleen riskikartoitus ja selvittää kuinka paljon on valmis sietämään riskiä. Pankkien tarjoamat ilmaiset palvelut sopivat hyvin riskinsietokyvyn mittaamiseen. On myös tärkeää osata suojautua riskiltä. Ei siis kannata sijoittaa kaikkia munia yhteen koriin, vaan sijoitukset kannattaa hajauttaa eri toimialan osakkeisiin. Hajautus on tärkeää niin ajallisesti kuin maantieteellisestikin.

Osakkeita myytäessä on muistettava, että saatava voitto on veron alaista tuloa, pääomatuloa. Pääomatulovero on 30 prosenttia ja yli 40 000 euron menevältä osalta vero on 32 prosenttia. Osakekaupat kannattaa tehdä siten, että maksettava vero jää mahdollisimman pieneksi. Kannattaa siis miettiä myisikö mahdollisesti myös tappiolla olevia osakkeita, koska ne on mahdollista vähentää syntyneistä myyntivoitoista. Opiskelijat eivät kuitenkaan ole oikeutettuja vähentämään myyntivoitoista tappiollisia osakkeita.

Kokonaisuudessaan opas onnistui mielestäni hyvin. Työstä tuli sellainen kuin pitikin, tiivis ja ytimekäs. Aiheiden rajaus tuntui aluksi hieman hankalalta. Myös

lukujen järjestäminen loogisesti tuntui työläältä. Lopuksi löysin kuitenkin mielestäni oleelliset asiat liittyen osakesijoittamiseen ja sain ne järjestettyä mielestäni sopivaan ja järkevään järjestykseen.

Suosittelen osakesijoittamisen aloittamista, mikäli et sitä vielä ole tehnyt. Sijoittaminen on mukava harrastus ja tapa hankkia lisää tuloja.

LÄHTEET

Anttila, T. 2014. Venäjän väärä valinta. Turun Sanomat 21.9.2014.

Balance consulting 2014. Osinkotuotto-%. Viitattu 19.10.2014

<http://www.balanceconsulting.fi/tunnusluvut/osinkotuotto>.

Elo, H. 2011. Löydä helmet – vältä kuplat!. Tie tuottavaan osakesijoittamiseen. 8., uudistettu painos. Tuusula: Omakustanne.

Kallunki, J-P.; Martikainen, M. & Niemelä, J. 2007. Ammattimainen sijoittaminen. 5., uudistettu painos. Helsinki: Talentum Media Oy.

Lindström, K. & Lindström, T. 2014. Onnistu osakemarkkinoilla. Helsinki: Talentum Media Oy.

Lindström, K. 2005. Menesty osakesijoittajana. 2., painos. Helsinki: Talentum Media Oy.

Puttonen, V. 2009. Osta halvalla myy kalliilla. Helsinki: WSOYpro Oy.

Pörssisäätiö 2000. Mitä tunnusluvut kertovat? Viitattu 3.10.2014

<http://www.porssisaatio.fi/blog/2000/10/01/mita-tunnusluvut-kertovat/>.

Pörssisäätiö 2012. Osakeopas 2013. Viitattu 15.9.2014

http://www.porssisaatio.fi/wp-content/uploads/2012/01/osakeopas_fin_f.pdf.

Pörssisäätiö 2014. Sijoitusopas 2014. Viitattu 16.9.2014

http://www.porssisaatio.fi/wpcontent/uploads/2014/08/sijoitusopas_2014_fin_final_low1.pdf.

Rautiainen, P. 2014. Karaistu paremmaksi sijoittajaksi netin avulla. Viisas Raha 07/2014.

http://osakesaastajat.creamailer.fi/assets/uploads/b4a58fda9e25e27c4e685b2f80fa9457b2b2b671/shared/files/vr_0714.pdf.

Saario, S. 2012. Miten sijoitan pörssiosakkeisiin. 10., uudistettu painos. Helsinki: Sanoma Pro Oy.

Salkunrakentaja 2013. Sijoittaja hyödynnä hankintameno-olettama myyntivoitoissa. Viitattu

28.10.2014 <http://www.salkunrakentaja.com/2013/09/nin-hydynnt-hankintameno-olettamaa-myyntivoitoissa/>.

Seppänen, E. 2011. IT-kuplan puhkeaminen. Viitattu 30.9.2014

http://www.eskoseppanen.net/index.php?option=com_content&view=article&id=138:it-kuplan-puhkeaminen-1142001&catid=17&Itemid=31.

Taloussanomat 2014. Taloussanakirja: osavuosi. Viitattu 11.9.2014

[http://www.taloussanomat.fi/porssi/sanakirja/?termi=osavuosi.](http://www.taloussanomat.fi/porssi/sanakirja/?termi=osavuosi)

Valutum 2014. Sanakirja: P/E-luku. Viitattu 19.10.2014

[http://www.valutum.com/dictionary/PE.shtml.](http://www.valutum.com/dictionary/PE.shtml)

Vero 2014a. Osinkotulojen verotus. Viitattu 23.10.2014

[http://www.vero.fi/fi-FI/Syventavat_veroohjeet/Elinkeinoverotus/Osinkotulojen_verotus\(27842\).](http://www.vero.fi/fi-FI/Syventavat_veroohjeet/Elinkeinoverotus/Osinkotulojen_verotus(27842))

Vero 2014b. Sijoitukset. Viitattu 23.10.2014

[http://www.vero.fi/fi-FI/Henkiloasiakkaat/Sijoitukset.](http://www.vero.fi/fi-FI/Henkiloasiakkaat/Sijoitukset)

